

SOCIJALNO VIJEĆE GRADA ZAGREBA
Berislavićeva 2/a
Zagreb, travanj 2005.

SOCIJALNA SLIKA

GRADA ZAGREBA

Socijalno vijeće Grada Zagreba osnovano je 2004. pri Udruzi za inicijative u socijalnoj politici te uz financijsku potporu Gradskog ureda za zdravstvo, rad i socijalnu skrb, sa ciljem da potiče i stvara uvjete za unapređenje kvalitete života građana.

Kontinuirani rad na socijalnoj slici grada Zagreba jedna je od aktivnosti Socijalnog vijeća.

Podatke za ovdje prezentiranu Socijalnu sliku grada Zagreba prikupile su članice Socijalnog vijeća Višnja Fortuna, pomoćnica za socijalnu skrb i Marinka Bakula Anđelić, savjetnica za socijalnu skrb u Gradskom uredu za zdravstvo, rad i socijalnu skrb. U prikupljanja podataka pomogla je i Romana Galić, savjetnica u istom uredu. Podatke je objedinio i tekst napisao prof. dr. sc. Siniša Zrinščak, predsjednik Socijalnog vijeća Grada Zagreba.



UVOD

Socijalna slika određenog područja jedan je od ključnih pokazatelja društvenog razvoja. Ona govori o razini i kvaliteti života građana u cjelini osobito njegovim najranjivijim dijelovima. No, osim što općenito govori o tome u kojoj je mjeri društvo razvijeno, socijalna je slika nezamjenjiva osnovica svih socijalnih intervencija. O tome najbolje danas svjedoče iskustva Vijeća Europe i Europske unije.

Vijeće Europe zadnjih godina snažno promiče ideju socijalne kohezije. Socijalnu je koheziju teško definirati te Vijeće Europe polazi od radne definicije koja kaže da nju čine «svi odnosi i veze koji pomažu jačanju mogućnosti društva da osigura dugoročno blagostanje svih svojih članova, uključujući pravičan pristup svim raspoloživim resursima, poštivanje ljudskog dostojanstva s dužnom pažnjom prema različitosti, osobne i kolektivne autonomije te odgovorne participacije» (COE, 2004.). Premda vrlo općenita, ova definicija ističe važnost zajedničkih društvenih vrednota, jednakih mogućnosti, osjećaja nade, povjerenja i reciprociteta među članovima društva. U tom pogledu Vijeće Europe danas snažno reafirmira svoju staru ideju bitne povezanosti ljudskih i socijalnih prava, odnosno povezanost Konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama (1950.) s Europskom socijalnom poveljom (1961.), uključujući njene izmjene i dopune, odnosno Revidiranom socijalnom poveljom (1996.). No, kako bi ta povezanost u suvremenom društvu zaista došla do izražaja, Vijeće Europe inzistira na definiranju i kontinuiranom praćenju indikatora socijalne kohezije. Kao članica Vijeća Europa i Hrvatska ih je obvezna primjenjivati i analizirati.

Europska unija zadnjih godina veliku pozornost posvećuje borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti, jer je koordinacija na tom području na europskoj razini predviđena Amsterdamskim ugovorom EU (stupio na snagu 1. svibnja 1999.). Prema odluci Europskog vijeća iz 2000. svako je proljetno zasjedanje EV-a posvećeno koordinaciji ekonomske i socijalne

politike, a svaka je članica EU-a dužna kontinuirano izrađivati detaljnu analizu siromaštva i socijalne isključenosti, a na temelju zajednički definiranih socijalnih indikatora (Ferrera et al., 2002.). Od 2001. godine koordinacija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti, slično kao i europska strategija zapošljavanja, uvrštena je u pravnu stečevinu Unije (*acquis communautaire*), što znači da obvezuje u postupku pridruživanja Uniji i zemlje kandidatkinje.

U Hrvatskoj je, do sada, malo pozornosti posvećivano definiranju i praćenju socijalnih indikatora. U sklopu projekta «Reforma socijalne skrbi u Hrvatskoj» to je prepoznato kao ključno područje daljnjega socijalnog razvoja te je, među ostalim, definirano na koji se način na nacionalnoj razini (prije svega u djelokrugu rada Hrvatskog zavoda za statistiku i Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi) moraju prikupljati i analizirati temeljni pokazatelji siromaštva i socijalne isključenosti.

Slično kao i na nacionalnoj razini, pokazatelji socijalnog razvoja ne prikupljaju se i analiziraju na razini županija, gradova i općina. Ipak, u tom pogledu ima i pozitivnih primjera. Niz gradova, prije svega onih većih i razvijenijih, izrađuje godišnje socijalne programe unutar kojih se analiziraju i raspoloživi socijalni indikatori (Bežovan, Zrinščak, 2001.). Iskustva tih gradova pokazuju da je socijalna slika nužan preduvjet za socijalnu intervenciju. Naime, s društvenim promjenama mijenjaju se i socijalne prilike, a kako bi se točno znalo koje su društvene grupe socijalno najugroženije i kakva im je pomoć potrebna, treba temeljito analizirati socijalne prilike određenog područja. Tek se na temelju takve slike mogu donositi mjere socijalne politike, odlučivati o namjeni socijalnog proračuna grada, odlučivati o sufinanciranju programa udruga, itd.

Među pozitivnim primjerima gradova koji izrađuju svoju socijalnu sliku je i Grad Zagreb. Socijalna slika grada Zagreba Gradskog ureda za zdravstvo, rad i socijalnu skrb iz 2002. pruža niz vrijednih pokazatelja o kvaliteti života njegovih građana. Ipak, u dokumentu nema mnogih pokazatelja koje je nužno prikupljati, a postoji i potreba kontinuirane revizije socijalne slike.

SOCIJALNI INDIKATORI U GRADU ZAGREBU

Ova skica socijalne slike grada Zagreba želi inicirati sustavan izradu godišnjih socijalnih slika. Ona polazi od prethodno naznačenih iskustava Vijeća Europe i Europske unije te dosadašnjih hrvatskih iskustava: rada na socijalnoj slici dijela gradova, «Programu borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti RH» te uobičajenih prijedloga u okviru «Reforme sustava socijalne skrbi». Ona, međutim, polazi od potrebe prilagodbe vrlo detaljnih i razrađenih europskih socijalnih indikatora hrvatskoj realnosti te, u ovoj početnoj fazi, smjera definiranju minimalnih, ali obvezujućih socijalnih indikatora.

Indikatori su podijeljeni u devet područja: ekonomski podaci, stanovništvo, kućanstva i obitelj, odgoj i obrazovanje, zapošljavanje i nezaposlenost, socijalne nejednakosti, potrošnja stambeni standard, zdravlje, socijalna zaštita. Oni su, kada je to bilo moguće, uz apsolutne brojke, izraženi prema međunarodno usporedivim pokazateljima: postotak, stopa, udio i sl. Zbog komparacije, oni su na mnogo mjesta uspoređeni s pokazateljima za Hrvatsku.

Većina socijalnih indikatora temelji se na podacima popisa stanovništva 2001. On je proveden na temelju Zakona o Popisu stanovništva, kućanstava i stanova 2001 (NN22/01).

Popis se, prema međunarodnim preporukama, provodi u razdoblju od deset godina i predstavlja proces prikupljanja, obrade i objavljivanja demografskih, ekonomskih, obrazovnih i socijalnih podataka koji se odnose na cijelu populaciju zemlje u određeno vrijeme. Za Popis 2001. bitne su zajedničke Preporuke Ekonomske komisije UN-a za Europu i Statističkog ureda Europske unije Eurostata.

Ukupno (uobičajeno) stanovništvo grada Zagreba, prema popisu 2001., čine sve osobe koje

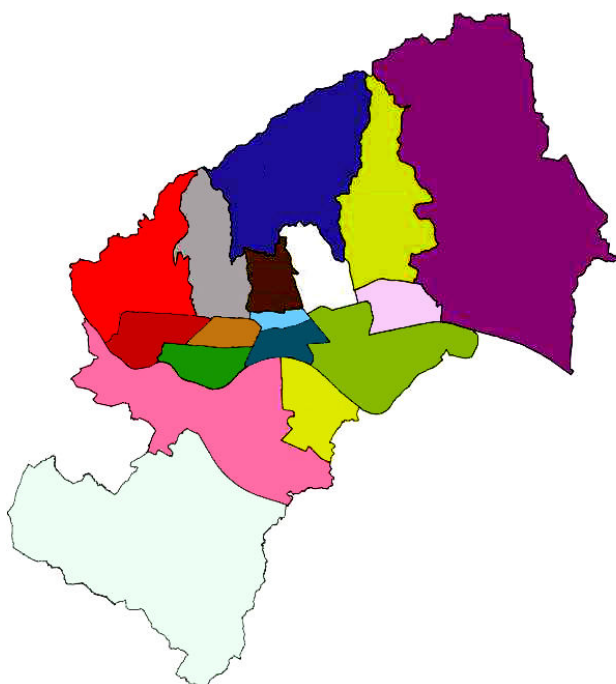
imaju prebivalište u gradu i nisu odsutne iz grada godinu i više, kao i osobe koje nemaju prebivalište u gradu, ali borave na području grada neprekidno godinu i više.

OSNOVNE INFORMACIJE O GRADU ZAGREBU

Grad Zagreb posebna je, jedinstvena, teritorijalna upravna i samoupravna jedinica koja ima položaj županije. Ujedno je i jedinica lokalne uprave, odnosno državne uprave na lokalnoj razini i jedinica lokalne samouprave. U okviru tih ovlasti Grad Zagreb jamči i određuje, djelokrug prava i odlučivanja o potrebama i interesima građana od lokalnog značenja. Grad Zagreb izvršava ovlasti i obveze koje proizlaze iz njegova samoupravnog djelovanja preko tijela Grada Zagreba, tijela mjesne samouprave, gradskih upravnih tijela i javnih službi, a na dobrobit svojih građana.

U Zagrebu je ustrojeno 70 naselja, raspoređenih u 17 gradskih četvrti. Grad se prostire na površini 641,33 km², a njegov je geografski položaj prikazan prema opservatoriju na Griču, 15 59 istočne dužine i 45 49 sjeverne širine.

GRADSKE ČETVRTI GRADA ZAGREBA



EKONOMSKI PODACI

Ekonomski potencijali Zagreba su veliki. Zagreb ostvaruje 31% ukupnoga BDP-a Hrvatske, a što je vidljivo i u strukturi gradskog proračuna. Unutar rashoda socijalni troškovi čine oko 24% ukupnoga proračuna. Detaljnije informacije o strukturi socijalnih troškova nalaze se u odjeljku o socijalnoj zaštiti.

Tablica 1.

BRUTO DRUŠTVENI PROIZVOD (BDP)	ZAGREB	HRVATSKA
Ukupno, mil. USD	8 932	28 810
Po glavi stanovnika USD	11 436	6 492
Realna stopa rasta u %	-	4,3

Tablica 2.

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA 2003.	ZAGREB	HRVATSKA
Stopa rasta u %	-	4,1

Tablica 3.

NETO-PLAĆA 2003.	ZAGREB	HRVATSKA
HRK	4.680,00	3.940,00

Tablica 4.

STRUKTURA GRADSKOG PRORAČUNA, 2003. U KN	(u 000 kuna)	%
UKUPNI PRIHODI	4 488 441	100
Prihodi od poreza	3 290 423	73,3
Pomoći	15 115	0,4
Prihodi od imovine	367 517	8,2
Prihodi od administrativnih pristojbi i po posebnim propisima	92 628	15,4
Ostali prihodi	4 671	0,1
Prihodi od prodaje neproizvedene imovine	57 044	1,3
Prihodi od prodaje proizvedene imovine	61 043	1,3

UKUPNI RASHODI	4 411 988	100
Rashodi	3 318 280	
Rashodi za zaposlene	616 468	13,97
Materijalni rashodi	1 030 905	23,36
Financijski rashodi	45 123	1,02
Subvencije	519 184	11,76
Pomoći	150 184	11,76
Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	111 662	2,53
Ostali rashodi	844 790	19,14
Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	1 093 708	
Rashodi za nabavu neproizvedene imovine	89 765	2,03
Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	923 413	20,92
Rashodi za dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovini	80 530	1,82

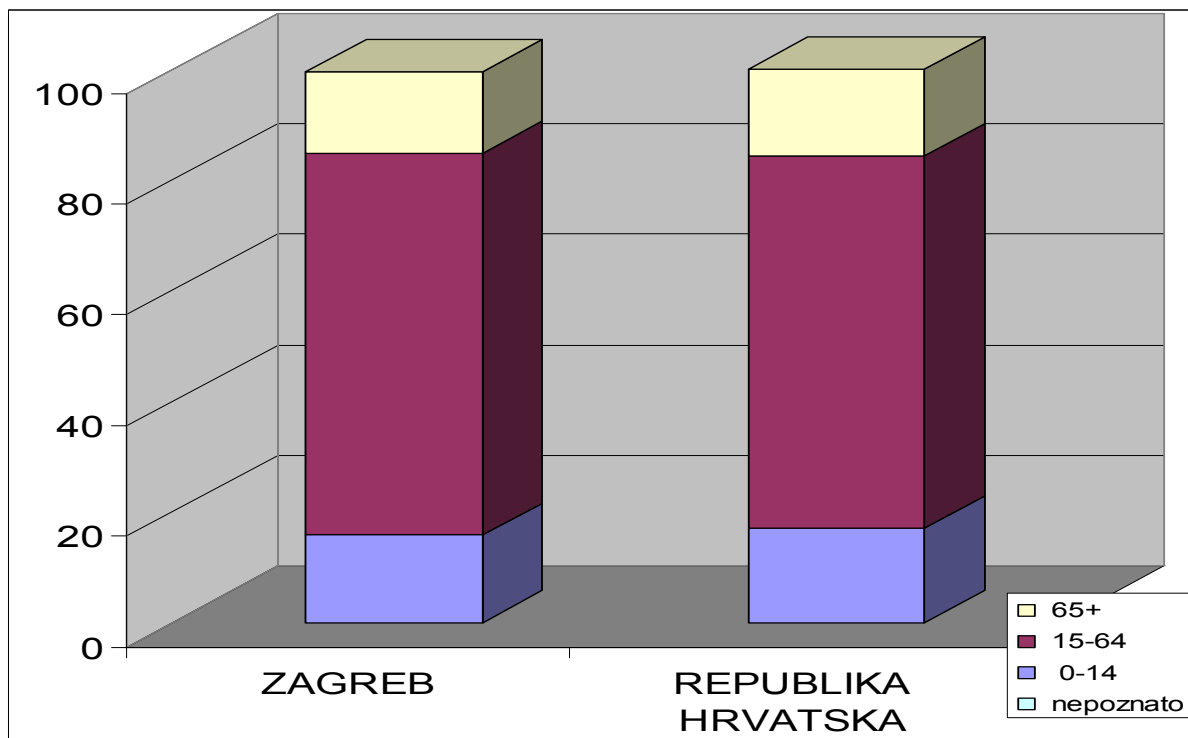
STANOVNIŠTVO

Tablica 5.

OSNOVNA OBILJEŽJA PREMA POPISU 2001.	ZAGREB		HRVATSKA	
	Apsolutno	%	Apsolutno	%
Ukupno	779 145	100	4 437 000	100
Ukupno 2003, procjena	781 000			
Spolna struktura				
- žene	415 153	53,3	2 301 000	51,9
- muškarci	363 992	46,7	2 136 000	48,1
Dobna struktura				
- 0-14	122 963	15,78	758 000	17,1
- 15-64	536 981	68,89	2 983 000	67,2
- 65+	115 980	14,88	696 000	15,7
- nepoznato	3 221	0,04		
Prosječna starost				
- žene	41,3		41,0	
- muškarci	37,8		37,5	
Indeks starenja	93,7			
Koeficijent starosti	20,8			
Stanovništvo prema aktivnosti				
- aktivno	356 186	45,71	1 952 619	44,0
- s osobnim prihodima	208 833	26,80	1 147 554	25,9
- uzdržavano stanovništvo	214 126	27,48	1 337 287	30,1
Stanovništvo prema školskoj spremi (staro 15+)				
- ukupno	656 182	100	3 682 826	100
- bez školske spreme	7 450	1,13	105 332	2,86
- 1-8 razreda OŠ	156 348	23,82	1 381 547	37,51
- srednje obrazovanje	341 344	52,01	1 733 198	47,06
- više obrazovanje	38 157	5,81	150 167	4,07
- visoko obrazovanje	109 323	16,66	287 867	7,81
- nepoznato	3 560	0,5421	24 715	0,67
Stopa rođenih	9,0		9,2	
Stopa umrlih	10,3		11,2	
Prirodno kretanje	-1,3		-1,9	
Stopa rođenih 2003.	9,1		8,9	
Stopa umrlih, 2003.	10,7		11,2	
Prirodno kretanje	-1,6		-2,9	

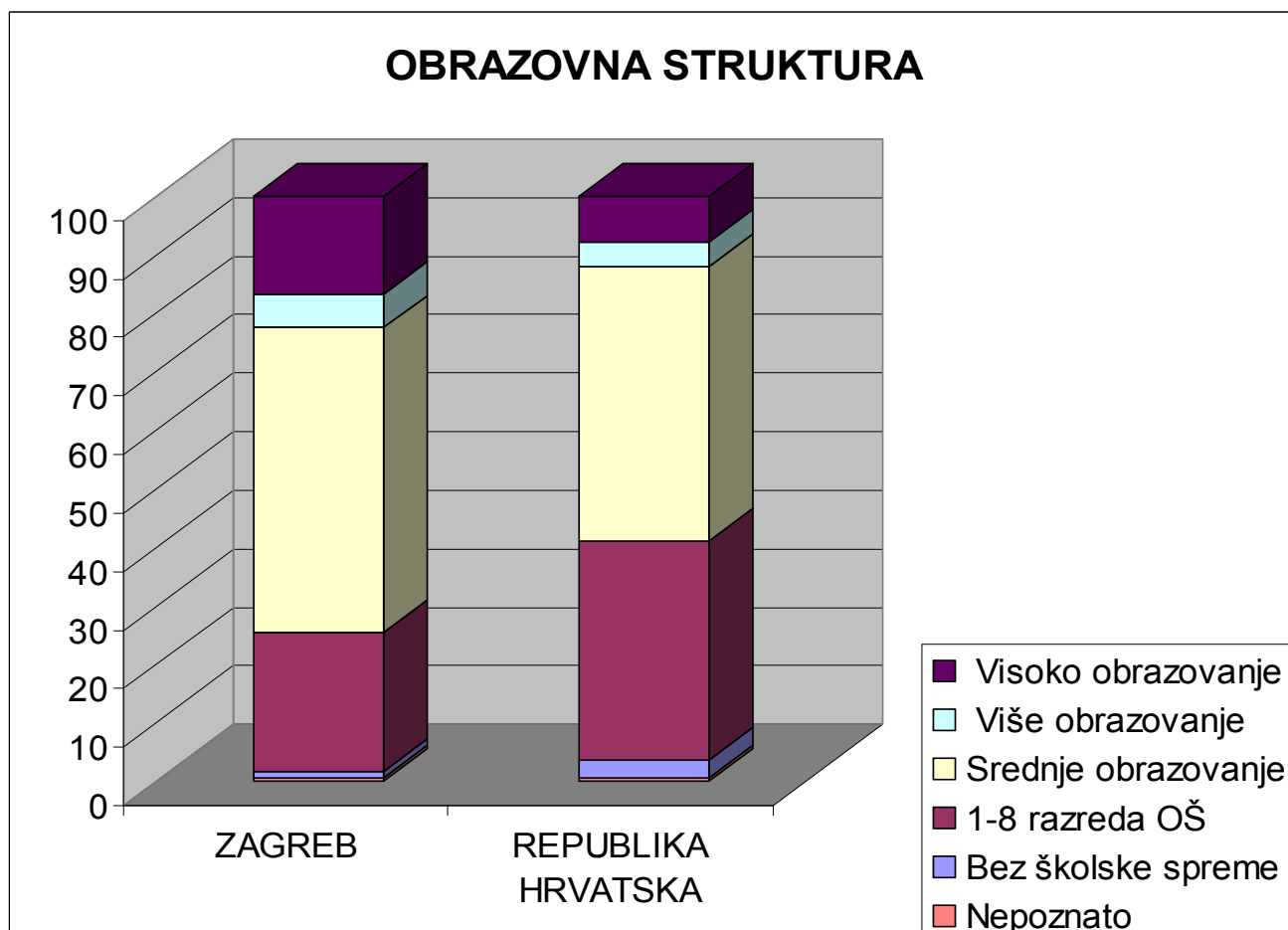
Dobna struktura

Grafikon 1.



Obrazovna struktura (stanovništvo starije od 15 god.)

Grafikon 2.



Prema osnovnim obilježjima stanovništva, Zagreb se bitno ne razlikuje bitno od cijele Hrvatske. U njemu bilježimo nešto veći udio žena u odnosu na muškarce. Prosječna starost Zagreba i Hrvatske gotovo je jednaka (41 godina). U Zagrebu je, također, udio mladih (do 14 godina) i starijih (više od 65 godina) gotovo je izjednačen, što ga svrstava u područja s visokim indikatorima starosti. O tome govore i ovdje prikazani indeks starenja (udio stanovnika starih 60 i više godina prema broju stanovnika do 19 godina) te koeficijent starosti (udio

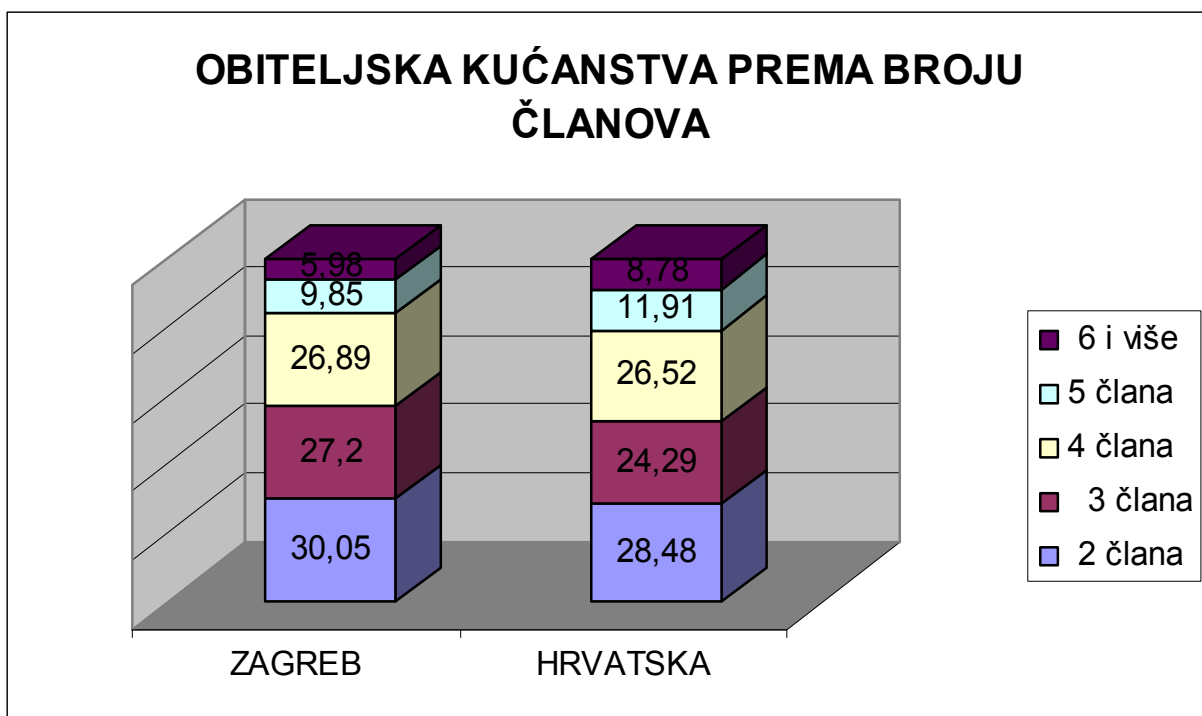
stanovnika starih 60 i više godina prema ukupnom broju stanovnika). Budući da je riječ o gospodarski dinamičnom području Zagreb ima nešto povoljniju strukturu stanovništva u odnosu na Hrvatsku. U naobrazbi, razlika je još veća, posebice s obzirom na udio visokoobrazovanoga stanovništva. No, valja primijetiti da je i ovdje 25% stanovništva s nepotpunom ili samo završenom osnovnom školom. O nepovoljnim demografskim trendovima svjedoče i stope prirodnog kretanja stanovništva.

KUĆANSTVA I OBITELJ 2001.

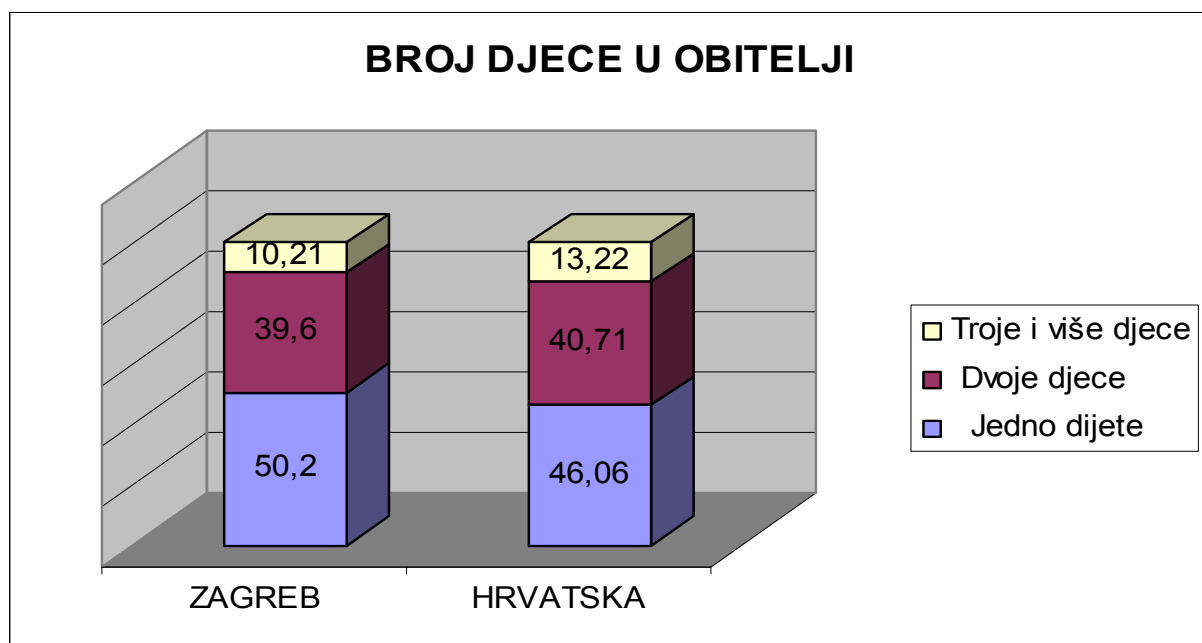
Tablica 6.

OSNOVNA OBILJEŽJA PREMA POPISU 2001.	ZAGREB		HRVATSKA	
	Apsolutno	%	Apsolutno	%
Broj privatnih kućanstava	275 464	100	1 477 377	100
- obiteljska	205 273	74,5	1 170 288	79,21
- neobiteljska	70 191	25,5	307 089	20,79
Obiteljska kućanstva prema broju članova				
- dva člana	61 702	30,05		28,48
- tri člana	55 851	27,2		24,29
- četiri člana	55 202	26,89		26,52
- pet člana	20 235	9,85		11,91
- šest i više	12 283	5,98		8,78
Prosječan broj članova priv.kućanstava	2,8		3,1	
Tip obitelji				
- bračni par bez djece	57 212	26	338 025	27
- bračni par s djecom	123 932	56,3	725 999	58
- majka s djecom	32 920	15,0	156 036	12,5
- otac s djecom	5 951	2,7	31 965	2,5
Broj djece u obitelji				
- jedno dijete	81 643	50,2	421 062	46,06
- dvoje djece	64 526	39,6	372 093	40,71
- troje i više djece	16 634	10,21	120 845	13,22
Stopa totalnog fertiliteta			1,38	
Sklopljeni brakovi	3 789		22 076	
Stopa (na 1000 st.)	4,86		4,97	
Sklopljeni brakovi, 2003.	3 912			
Stopa (na 1000 st.), 2003.	5,0			
Razvedeni brakovi	1 131		4 670	
Stopa (na 1000 st.)	1,45		1,05	
Razvedeni na 1000 sklopljenih	298,5		211,5	
Razvedeni brakovi, 2003.	1 131			
Stopa (na 1000 st.),	1,44			
Razvedeni na 1000 sklopljenih	0,28			
Živorodeni prema bračnosti				
- rođeni u braku	6 296	89,8	37 148	90,6
- rođeni izvan braka	717	10,2	3 845	9,4
- rođeni u braku, 2003.	6 375	89,4		
- rođeni izvan braka, 2003.	759	10,6		

Struktura kućanstva
Grafikon 3.



Kućanstva prema broju djece u obitelji
Grafikon 4.



U strukturi kućanstava i obitelji, razlike između Zagreba i Hrvatske su male, ali zamjetne. U Zagrebu ima nešto više neobiteljskih kućanstava, manji broj višečlanih obiteljskih kućanstava, manje obitelji sa troje i više djece. Stopa totalnog fertiliteta za Hrvatsku je relativno niska, stope sklapanja braka

podjednake su za Zagreb i Hrvatsku, premda Zagreb ima veći udio razvedenih brakova. Uglavnom, obiteljski trendovi sugeriraju veći stupanj individualizacije te potencijalno veću oslonjenost na pomoć izvan obitelji, a to znači i potrebu za većim rasponom socijalnih usluga koju pružaju javne ili privatne ustanove i udruge.

ODGOJ I OBRAZOVANJE

Tablica 7.

ODGOJ I OBRAZOVANJE	ZAGREB	
	Apsolutno	%
Ustanove, 2003		
- jaslice i vrtići	206	
- osnovne škole	140	
- srednje škole	97	
- od toga, privatne:		
- vrtići	28	13,5
- osnovne škole	6	4,2
- srednje škole	14	14,4
Obuhvat djece		0-7 god. 1-7 god.
	53 859	
- ukupno djece, 0-7	46 725	
- ukupno djece, 1-7	29 685	55,37 63,83
- u javnim i privatnim vrtićima	26 685	49,54 57,11
- u javnim (redoviti program)	1 461	2,71 3,12
- u javnim (predškola)	1 680	3,11 3,59
- u privatnim	2 500	(8,38% od ukupno upisane djece)
- broj neupisane djece	6 427	(26 % od ukupno djece od 1.do 4. razreda)
Djeca obuhvaćena produženim boravkom		

U gradu Zagrebu dominiraju javne ustanove odgoja i obrazovanja. Njih, ipak, još uvijek ima premalo, a što govore podaci o obuhvatu djece te broju neupisane djece. U većini europskih zemalja broj djece obuhvaćen vrtićkim programima iznosi oko 90%, što je važan preduvjet kako za odgoj djece, tako i za olakšavanje kombinacije roditeljskih i

profesionalnih obveza. U tom je smislu osobito porazan podatak da je samo 26% djece od prvog do četvrtog razreda obuhvaćeno produženim boravkom u školama. Iz perspektive kvalitete života obitelji, a posebice razvojnih perspektiva (koje najviše leže u zapošljavanju žena), to je područje koje će očitito trebati mnogo više razvijati.

ZAPOŠLJAVANJE I NEZAPOSLENOST

Tablica 8.

ZAPOŠLJAVANJE I NEZAPOSLENOST	ZAGREB	
	Apsolutno	%
<i>Zaposleni, stanje 31.ožujak</i>		
Zaposleni, 2001.	330 022	
Zaposleni, 2003.	348 957	
- u posl. subjektima svih obl. vlasništva		86,4
- vlasnici i zapos. u obrtu i slob. prof.	301 389	
- poljoprivrednici	46 039	13,2
	1 529	0,4
Prema vrsti i radnom mjestu (zaposleni u poslovnim subjektima)		
- ukupno	282 856	
- na neodređeno vrijeme	251 395	88,8
- na određeno vrijeme	28 492	10
- pripravnici i vježbenici	2 969	1,2
Broj zaposlenih iz evidencije nezaposlenih HZZ – Zagreb 2003.		
- ukupno	19 063	
- na određeno vrijeme	15 595	81,8
- na skraćeno vrijeme	2 966	15,5
Stopa zaposlenosti	-	
<i>Nezaposleni, stanje 31.prosinca</i>		
Nezaposleni, 2001.	53 021	
Nezaposleni, 2003.	39 573	
- od toga žene	23 337	59
- osobe koje prvi puta traže zaposlenje	11 535	29
Udio dugotrajne nezaposlenosti (1-2 god.)	6 565	16,6
Udio dugotrajne nezaposlenosti (< 2 god.)	16 599	41,9
Udio pojedinih dobnih skupina		
- 20-24 godine	6 369	16,1
- 25-29 godine	5 252	13,3
- stariji od 50 godine	8 824	22,3
Udio primatelja novčane naknade		20,9
	Zagreb	Hrvatska
Stopa registrirane nezaposlenosti 2003.	9,8	19,2

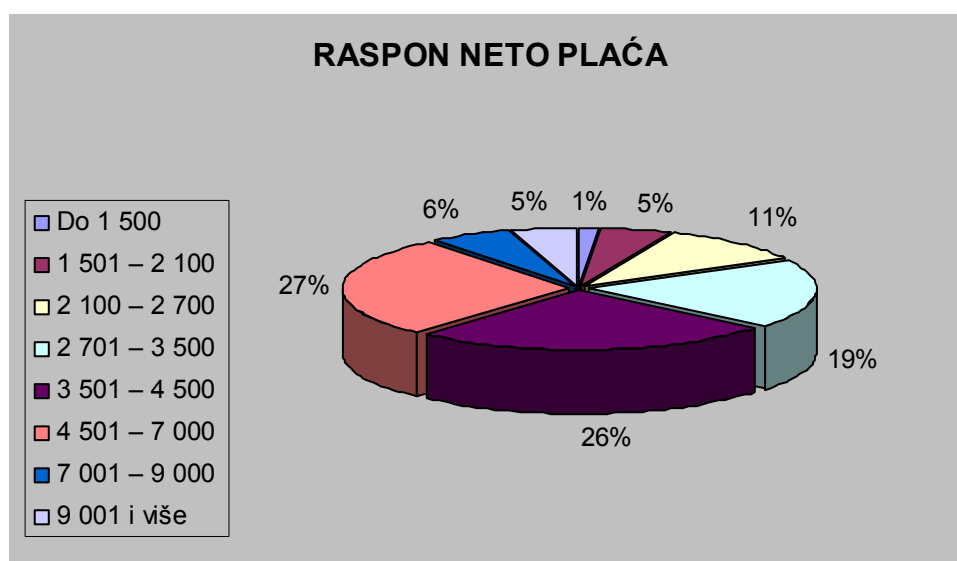
Na području zapošljavanja i nezaposlenosti situacija u Zagrebu je bitno bolja u odnosu na Hrvatsku, a pogotovo u odnosu na pojedine hrvatske regije koje bilježe iznimno visoku nezaposlenost. Ona u Zagrebu (registrirana) iznosi 9,8 posto, što govori i o potrebi njena daljnjeg snižavanja. Prema podacima stope nezaposlenosti na temelju ankete radne snage koja se računa jedino za cijelu Hrvatsku, a koja je uvijek za nekoliko postotaka niža, možemo pretpostaviti da je slična situacija i u gradu

Zagrebu. No, ta stopa ne govori ništa o kvaliteti zaposlenosti i pravima zaposlenih, a u tom pogledu situacija vjerojatno nije ništa bolja. Prema strukturi nezaposlenih najviše je žena, ima mnogo starih radnika, a što treba povezati i s podatkom o vrlo visokom udjelu dugotrajne nezaposlenosti. To sugerira potrebu razvijanja specifičnih, ciljanih mjera politike zapošljavanja. O mogućim problemima svakodnevnoga života nezaposlenih govori i podatak o malom udjelu primatelja novčane naknade (20,8%).

SOCIJALNE NEJEDNAKOSTI

Struktura zaposlenih u poslovnim subjektima prema visini neto-plaća za 160-200 plaćenih sati rada u ožujku 2003.

Grafikon 5.



U nedostatku podataka o stopi i strukturi siromašnih osoba te podataka o raspoloživom dohotku kućanstava navodimo samo podatak o strukturi zaposlenih prema visini neto-plaća. No,

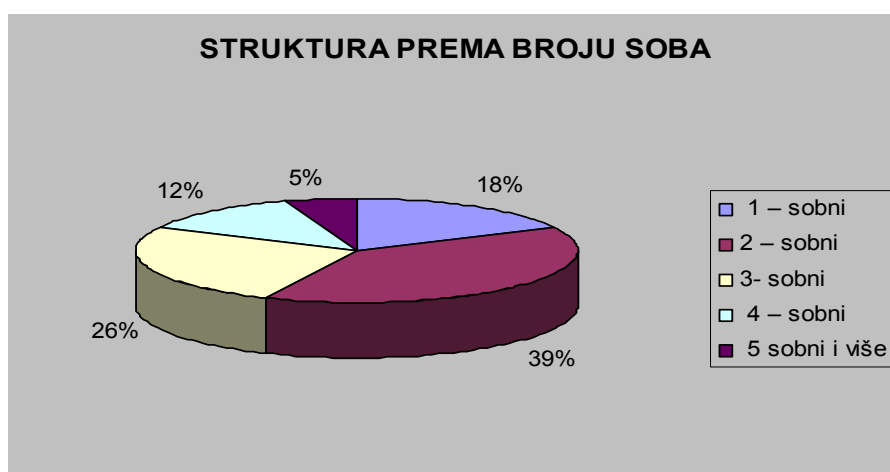
kako je riječ samo jednom i to vrlo nepreciznom indikatoru, na temelju njega je teško donositi konkretne zaključke.

POTROŠNJA I STAMBENI STANDARD

Tablica 10.

ZAPOŠLJAVANJE I NEZAPOSLENOST	ZAGREB	
	Apsolutno	%
Stanovi 2001.		
Ukupno	312 902	
Nastanjeni stanovi	217 183	
- prosječna površina m ²	66,22	
- prosječni broj članova	2,89	
Struktura prema broju soba:		
ukupno	271 183	100
- 1 – sobni	47 693	17,6
- 2 – sobni	106 134	39,1
- 3- sobni	70 069	25,8
- 4 – sobni	33 241	12,3
- 5 sobni i više	14 046	5,2
Stanovi prema opremljenosti		
ukupno	271 183	100
- struja	270 877	99,9
- vodovod	268 404	99
- kanalizacija	268 921	99,2
- centralno grijanje	192 102	70,8
Privatna kućanstva prema osnovi korištenja stana		
ukupno	275 464	100
- privatno vlasništvo ili suvlasništvo	222 697	80,8
- najmoprimac sa zaštićenom najamninom	9 630	3,5
- najmoprimac sa slobodno ugov. Najamninom	11 742	4,3
- najam dijela stana (podstanar)	2 289	0,8
- srodstvo s vlas. ili najmoprimcem	23 375	8,5
- drugo	5 731	2,1

Grafikon 6.



Slično kao i u cijeloj Hrvatskoj u Zagrebu dominiraju manji stanovi je prosječna površina kojih je 66m². Također dominiraju stanovi u privatnom vlasništvu ili suvlasništvu.

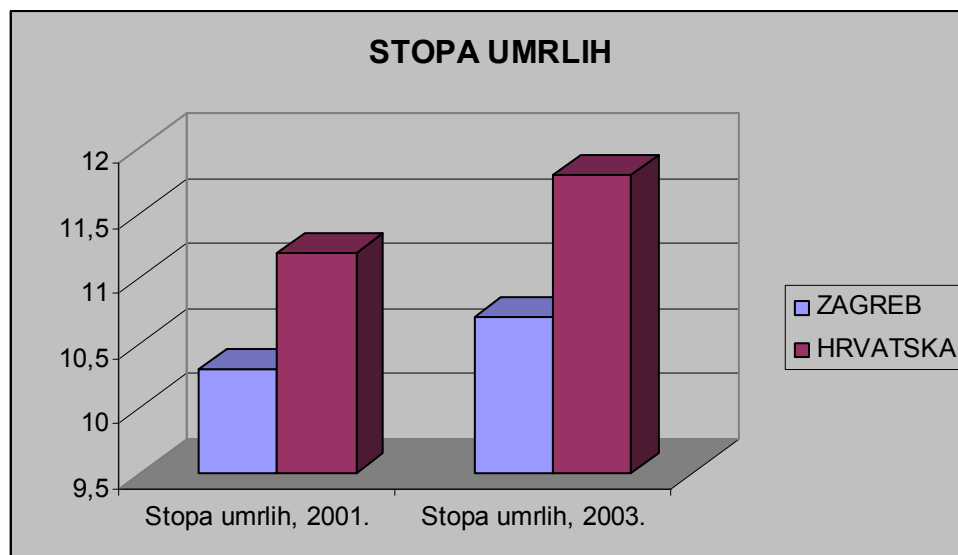
Opremljenost stanova relativno je dobra, ali ne raspoložemo podatkom o opremljenosti kućanstava trajnim dobrima, što je danas bolji indikator kvalitete stanovanja

ZDRAVLJE

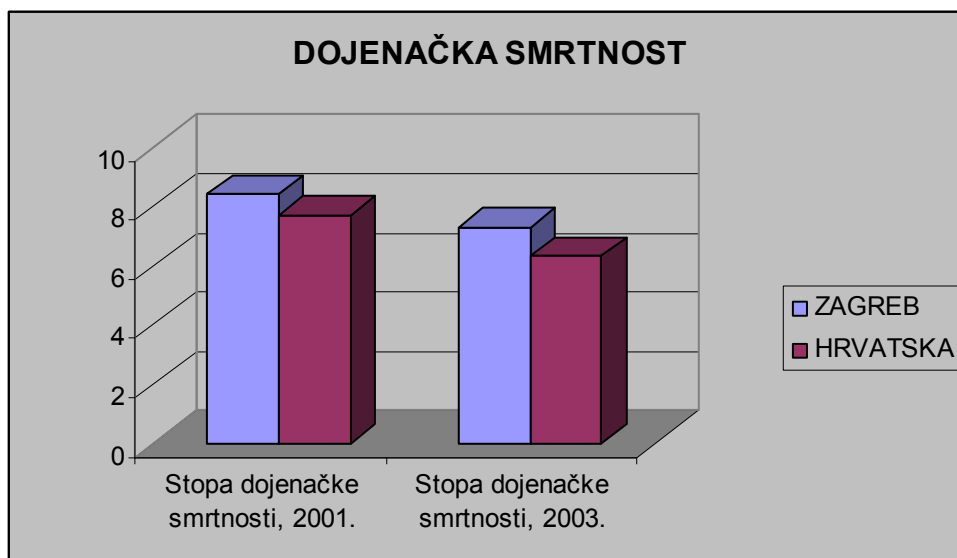
Tablica 11.

ZDRAVSTVENI POKAZATELJI	ZAGREB	HRVATSKA
Stopa umrlih 2001.	10,3	11,2
Stopa umrlih 2003.	10,7	11,8
Stopa dojenačke smrtnosti 2001.	8,4	7,7
Stopa dojenačke smrtnosti 2003.	7,3	6,3
Stopa perinatalne smrtnosti 2001.	8,8	9,8
Stopa perinatalne smrtnosti 2003.	9,2	8,5
Očekivano trajanje života 2001.		74,65
- muškaraca		71,03
- žena		78,17
Stope smrtnosti (na 100 000 st.) prema najčešćim uzrocima smrti 2003.		
- bolesti cirkulacijskog sustava	547,27	628,11
- novotvorine	283,64	281,35
- ozljede, trovanja	52,49	64,43
- bolesti dišnog sustava	48,90	59,99
- bolesti probavnog sustava	44,41	53,45
Nasilne smrti, 2002.		
ukupno	378	2 707
- nesretni slučaj	236	1 757
- samoubojstvo	132	875
- ubojstvo	10	67
- posljedice ratnih operacija	-	2
- nerazjašnjeno	-	6

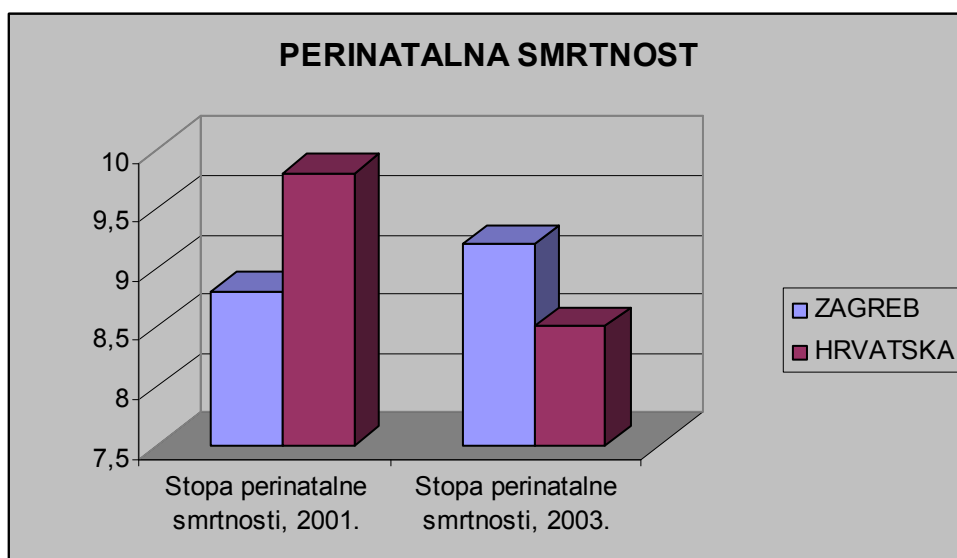
Grafikon 7.



Grafikon 8.



Grafikon 9.



Na području zdravlja trendovi su ponovno vrlo slični između Zagreba i Hrvatske. Stopa umrlih u Zagrebu nešto je viša, ali je veća stopa dojenačke i perinatalne smrti, što se vjerojatno može povezati s koncentracijom zdravstvenih ustanova u gradu Zagrebu kojima

tendiraju osobe s rizičnom trudnoćom iz cijele Hrvatske. Prema uzrocima smrti najveći se broj odnosi na skupinu cirkulacijskih bolesti te zloćudnih novotvorina, što govori o važnosti prevencije i širenja svijesti o važnosti zdravog načina života.

SOCIJALNA ZAŠTITA

Tablica 12.

KORISNICI POMOĆI U SOCIJALNOJ SKRBI U REPUBLICI HRVATSKOJ U RAZDOBLJU 2001. - 2003. (materijalni oblici skrbi)

I DRŽAVNA POMOĆ

VRSTA POMOĆI / NAKNADE	2001.	2002.	2003.
1. Pomoć za uzdržavanje 1.1. ukupno pomoći (samcima i obiteljima): 44.413 u 2000., 50.406 u 2001., 53.119 u 2002., 52.656 u 2003. 1.2. ukupno obuhvaćenih osoba	112.034	121.778	121.515
2. Osobna invalidnina	9.904	10.711	11.714
3. Doplatak za pomoć i njegu	31.165	39.143	48.804
4. Naknada plaće roditelju djeteta s težim smetnjama u razvoju koji koristi dopust, odnosno radi polovicu punoga radnoga vremena radi njege djeteta	3.471	4.088	4.703
5. Jednokratna pomoć (samcima i obiteljima) ¹⁾	101.723	81.208	72.803 ³⁾
6. Pomoć za osobne potrebe korisnika stalnog smještaja (6.1.+6.2.) 6.1. u domu socijalne skrbi 6.2. u udomiteljskoj obitelji	10.154 6.973 3.119	11.014 7.617 3.397	12.210 8.336 3.874
7. Pomoć u prehrani	3.624	653	1.058
8. Pomoć za odjeću i obuću ¹⁾	941	839	1.194
9. Podmirivanje troškova ogrjeva (samcima i obiteljima) ¹⁾	125 ³⁾	-	-
10. Podmirivanje pogrebnih troškova ¹⁾	1.289	1.275	1.390
11. Besplatni obvezatni udžbenici i jednokratna novčana pomoć za kupnju udžbenika za osnovnu i srednju školu za socijalno ugrožene učenike ¹⁾	18.713	24.446	21.517 ⁶⁾
12. Osposobljavanje za samostalan život i rad (12.1. do 12.3.) 12.1. osposobljavanje za samostalan život 12.2. osposobljavanje za samostalan rad 12.3. naknada do zaposlenja	6.222 595 1.961 3.666	6.248 630 1.964 3.654	6.270 550 2.119 3.601
13. Pomoć i njega u kući	499	569	680
14. Smještaj djece i mladeži u udomiteljsku obitelj	2.354	2.493	2.484
15. Smještaj odraslih i starijih osoba u udomiteljsku obitelj	2.304	2.682	3.066
16. Smještaj djece i mladeži u dom socijalne skrbi ²⁾	5.908	6.021	5.921
17. Smještaj odraslih i starijih osoba u dom socijalne skrbi ²⁾	6.401	8.248	8.414
18. Podmirivanje troškova smještaja u učenički dom	-	-	20

II LOKALNA I REGIONALNA POMOĆ

1. Pomoć za podmirenje troškova stanovanja (samcima i obiteljima)	27.367	26.546	25.922
2. Pomoć za ogrjev (samcima i obiteljima) ¹⁾	36.349 ⁴⁾	49.310	45.930

Izvor: Podaci Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi (na temelju obrade podataka prikupljenih od centara za socijalnu skrb i domova socijalne skrbi).

Metodološka objašnjenja:

Broj korisnika iskazan je sa stanjem potkraj godine, osim za jednokratna davanja za koja je iskazan ukupan broj pomoći u izvještajnoj godini.

- Za korisnike prikazanih prava u r.br. 1. do 18. (državna pomoć) sredstva su osigurana preko ministarstva ovlaštenog za djelatnost socijalne skrbi. Pomoć za podmirivanje troškova stanovanja financira se iz proračuna općina, gradova i Grada Zagreba. Pomoć za ogrjev prenesena je od 1.srpnja 2001. na županije.

- Isti korisnik može istodobno dobiti više različitih pomoći, ako ispunjava propisane uvjete.

Bilješke:

- ¹⁾ Kod jednokratnih davanja iskazan je broj pomoći u izvještajnoj godini.
- ²⁾ Broj korisnika za koje država plaća cijenu usluga (troškove smještaja) u cijelosti ili djelomično. Za 2001. prema podacima domova socijalne skrbi za državne domove, a za nedržavne domove prema podacima centara za socijalnu skrb. Za 2002. i 2003. sve prema podacima centara za socijalnu skrb.
- ³⁾ Podatak se odnosi na razdoblje od 1.1. do 30.lipnja2001.
- ⁴⁾ Podatak se odnosi na razdoblje od 1.7. do 31.prosinca2001.
- ⁵⁾ Iskazan je ukupan broj jednokratnih pomoći (94.320) nakon umanjenja za 21.517 koliko je tih pomoći dodijeljeno za nabavku obveznih školskih udžbenika socijalno ugroženim učenicima prikazanim u r.br.11.
- ⁶⁾ Broj učenika koji je primio jednokratnu pomoć za nabavku obveznih školskih udžbenika. Učenicima smještenima u domovima socijalne skrbi navedeni su udžbenici osigurani u sklopu materijalnih troškova (izdataka) tih domova.

Znakovi: - nema pojave

Tablica 13.

**BROJ KORISNIKA I POMOĆI U SOCIJALNOJ SKRBI U GRADU ZAGREBU
- PREGLED PO UREDIMA CENTRA ZA SOCIJALNU SKRB -
(stanje 31. prosinca 2003.) – DRŽAVNA POMOĆ**

R br.	PRAVO U SOCIJALNOJ SKRBI	UREDNI CENTRA ZA SOCIJALNU SKRB										UKUPNO CZSS ZAGREB (1.-11.)	
		1. Centar	2. Črnomerec	3. Dubrava	4. Maksimir	5. Medveščak	6. Novi Zagreb	7. Peščenica	7. Sesvete	9. Susedgrad	10. Trešnjevka		11. Trnje
I	POMOĆ ZA UZDRŽAVANJE : 1. ukupno pomoći (samaca i obitelji) 2. ukupno obuhvaćenih osoba	341	245	1.377	277	242	532	802	407	335	681	254	5.493
II	JEDNOKRATNA POMOĆ: 1. ukupno pomoći u izvještajnoj godini 2. različiti korisnici (samci i obitelji) kojima je jednom ili više puta odobrena pomoć u izvještajnoj godini	477	454	3.310	517	441	1.046	2.105	1.060	656	1.444	557	12.067
III	DOPLATAK ZA POMOĆ I NJEKU	647	1.135	2.640	837	982	1.357	1.779	1.041	1.117	1.980	844	14.359
IV	POMOĆ I NJEGA U KUĆI	300	586	1.568	463	716	495	1.080	888	612	1.519	365	8.592
V	OSOBNINA INVALIDNINA	69	108	352	119	57	254	218	216	206	184	71	1.854
VI	OSPOBLJAVANJE ZA SAMOSTALAN ŽIVOT I RAD (1.+2.) 1. osposobljavanje za samostalan život i rad 2. naknada do zaposlenja	-	-	2	3	-	5	-	-	1	-	-	11
VI	POMOĆ U PREHRANI	52	77	227	118	54	235	127	107	147	212	70	1.426
VI	POMOĆ ZA ODJEĆU I OBUĆU - u izvještajnoj godini	33	94	213	83	42	141	118	103	130	199	84	1.240
VI	POMOĆ ZA OSOBNE POTREBE KORISNIKA STALNOG SMJEŠTAJA U DOMU SOCIJALNE SKRBI I U UDOMITELJSKOJ	12	54	102	27	17	27	41	32	39	91	41	483
VI	POMOĆ ZA OSOBNE POTREBE KORISNIKA STALNOG SMJEŠTAJA U DOMU SOCIJALNE SKRBI I U UDOMITELJSKOJ	21	40	111	56	25	114	77	71	91	108	43	757
VI	POMOĆ ZA OSOBNE POTREBE KORISNIKA STALNOG SMJEŠTAJA U DOMU SOCIJALNE SKRBI I U UDOMITELJSKOJ	3	35	310	1	47	21	13	-	50	2	6	488
VI	POMOĆ ZA OSOBNE POTREBE KORISNIKA STALNOG SMJEŠTAJA U DOMU SOCIJALNE SKRBI I U UDOMITELJSKOJ	-	4	58	-	42	-	1	-	4	5	-	114
IX	POMOĆ ZA OSOBNE POTREBE KORISNIKA STALNOG SMJEŠTAJA U DOMU SOCIJALNE SKRBI I U UDOMITELJSKOJ	153	128	135	78	159	157	217	144	107	523	130	1.931

	OBITELJI																	
XI	NAKNADA PLAĆE RODITELJU DJETETA S TEŽIM SMETNJAMA U RAZVOJU KOJI KORISTI DOPUST, ODNOSNO RADI S POLOVICOM PUNOG RADNOG VREMENA RADI NJEGE DJETETA	44	68	298	99	67	219	114	100	151	194	45	1.399					
XI I	SMJEŠTAJ U UDOMITELJSKU OBITELJ DJECE I ODRASLIH	21	29	109	34	33	93	56	55	53	65	25	573					
XI II	SMJEŠTAJ U OBITELJSKI DOM DJECE I ODRASLIH	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
XI V	PODMIRENJE TROŠKOVA SMJEŠTAJA U UČENIČKI DOM	-	2	3	1	1	-	-	-	-	-	-	7					
X V	SAVJETOVANJE – u izvještajnoj godini	4.000	1.307	1.790	4.182	3.020	2.197	5.701	2.900	2.791	9.811	2.973	40.672					
X VI	POMAGANJE U PREVLADAVANJU POSEBNIH TEŠKOĆA SAMACA I OBITELJI - u izvještajnoj godini	119	363	1.924	1.502	168	1.456	2.089	214	462	1.496	3.454	13.247					
X VI I	SMJEŠTAJ U DOM SOCIJALNE SKRBI ZA DJECU I ODRASLE	156	145	491	184	211	304	206	153	176	473	210	2.709					

LOKALNA I REGIONALNA POMOĆ

XVIII	POMOĆ ZA PODMIRIVANJE TROŠKOVA STANOVANJA	-	-	1.134	-	-	-	-	-	-	-	-	1.134					
XIX	POMOĆ ZA OGRJEV - u izvještajnoj godini	-	-	2.747	-	-	-	-	-	-	-	-	2.747					

Izvor: Podaci prikupljeni od centara za socijalnu skrb.

Metodološke napomene: 1. Sredstva za iskazani broj korisnika i pomoći (r.br.I do XVII) osigurana su iz državnog proračuna, osim za pomoć za podmirivanje troškova stanovanja (r.br.XVIII), koja se financira iz proračuna općina, gradova i Grada Zagreba, te za pomoć za ogrjev (r.br.XIX) koju financiraju županije.

2. Pod rednim brojem XVII – Smještaj u dom socijalne skrbi za djecu i odrasle, iskazani su podaci centara za socijalnu skrb, a ne domova socijalne skrbi. Iskazani podaci odnose se na korisnike smještene u državne i nedržavne domove za koje je cijenu smještaja plaćala država u cjelosti ili djelomično. Podaci se odnose na stanje potkraj 2003..

USTANOVE SOCIJALNE SKRBI U GRADU ZAGREBU

Domovi za djecu	
- javni	20
Domovi za odrasle i starije nemoćne osobe	
- javni	15
- privatni	10
Centri za socijalnu skrb	1 (11 područnih ureda)

DAVANJA ZA DJECU

Tablica 14.

Godina	Korisnici stalnog doplatka za djecu (prosjeak)	Broj djece (prosjeak)	Isplaćeni doplatka za djecu u tisućama kuna	Prosječni godišnji doplatka po djetetu u kunama	Broj slučajeva isplate za opremu djeteta
2003.	29 367	54 587	172 618	3 162	10 050

MALOLJETNI I PUNOLJETNI KORISNICI SOCIJALNE SKRBI

Tablica 15.

	Maloljetni korisnici		Punoljetni korisnici
	2003.		2003.
Ukupno	15 590	Ukupno	33 117
Djeca i mladež prema kojima je primijenjena mjera obiteljsko – pravne zaštite	6 545	Osobe koje nemaju dovoljno sredstava za život	12 812
Djeca i mladež društveno neprihvatljiva ponašanja	2 024	Osobe društveno neprihvatljivog ponašanja	1 982
Tjelesno ili mentalno oštećena djeca i mladež	3 886	Tjelesno ili mentalno oštećene osobe	3 737
Psihički bolesna djeca i mladež te ovisnici	267	Psihički bolesne osobe i ovisnici	3 210
Druga djeca i mladež kojima su potrebne usluge socijalne skrbi	2 868	Ostale osobe kojima su potrebne usluge socijalne skrbi	11 376

BROJ KORISNIKA SOCIJALNE SKRBI KOJI SE FINANCIRA IZ GRADSKOG PRORAČUNA 31. prosinca 2003.

(pozicije Gradskog ureda za zdravstvo, rad i socijalnu skrb)
Tablica 16.

OBLIK POMOĆI	BROJ SAMACA	BROJ OBITELJI	UKUPNO
<i>Pomoć za podmirivanje troškova stanovanja</i>	256	878	1134
<i>Pomoć za ogrjev u 2003.</i>			2747
<i>ZET - socijalni pokazi-nezaposleni</i>	6610		6610
<i>Novčana pomoć umirovljenicima (HR mirovine)</i>	22847		22847
<i>Novčana pomoć umirovljenicima (INO mirovine)</i>	1827		1827
<i>Korisnici pučke kuhinje</i>	3900 (dnevno)		3900
<i>Pomoć u naravi za obitelji sa troje i više djece</i>	4228 (broj djece)	1073	
<i>Dostava obroka u kuću za starije i nemoćne</i>	170		170
<i>Pomoć u mliječnoj hrani za djecu od 0-12 mjeseci</i>	352		352
<i>Zdravstvena zaštita - provedena vještačenja</i>			171

Poboljšavanje životnih uvjeta građana grada Zagreba u 2003.
(socijalni troškovi , pozicije nadležnih ureda)

1. Subvencija ZET-u (prema Cjeniku ZET-a)
2. Sredstva za učenički i studentski standard
3. Subvencionirani i besplatni obroci u osnovnim školama
4. Programi produženog boravka i cjelodnevne nastave
5. Subvencije za ostvarivanje neovisnog življenja invalida i stradalnika Domovinskog rata
6. Medicinska rehabilitacija vojnih invalida Domovinskog rata
7. Sredstva za sufinanciranje udruga građana Domovinskog i II.svj. rata
8. Program prevencije socijalno neprihvatljiva ponašanja djece i mladeži
9. Sredstva za socijalnozdravstvene oblike skrbi i Crveni križ
10. Zdravstveno-socijalni program ljetovanja i zimovanja djece iz socijalno ugroženih obitelji
11. Programi predškolskog odgoja
12. Subvencije za URIHO
13. Kupnja udžbenika za učenike osn. škola
14. »Zagreb zdravi grad»
15. Sredstva za rad Centra za prevenciju zlorabe opojnih droga
16. Sredstva za rad Poliklinike za zaštitu djece Grada Zagreba
17. Prijenos sredstava udrugama i drugim pravnim osobama socijalnog i humanitarnog značenja za Grad Zagreb
18. Gradnja socijalnih stambenih objekata

UKUPNO (1. i 2.) 1.028.584 (oko 24% udio u Proračunu Grada Zagreba)

KORISNICI MIROVINA PREMA VRSTAMA MIROVINA 2003.

Tablica 17.

KORISNICI MIROVINA PREMA VRSTAMA MIROVINA 2003.	ZAGREB	HRVATSKA
Ukupno: - broj korisnika: - prosječni staž: - prosječna mjesečna mirovina u kn:	194 478 (100%) 30 2.157,16 kn	
Starosna: - broj korisnika: - prosječan staž: - prosječna mjesečna mirovina u kn:	121 131 (62%) 33 2.343,92 kn	1.923,23 kn (puna starosna)
Invalidska: - broj korisnika: - prosječan staž: - prosječna mjesečna mirovina u kn:	42 202 (22%) 23 1.827,73 kn	1.519,92 kn
Obiteljska: - broj korisnika: - prosječan staž: - prosječna mirovina u kn:	31 145 (16%) 28 1.877,17 kn	1.471,02 kn

SUFINANCIRANJE PROJEKATA I PROGRAMA UDRUGA, HUMANITARNIH I DRUGIH ORGANIZACIJA

U gradu Zagrebu potkraj 2003. registrirano je nešto manje od 5000 udruga, a 350 je onih koji sadržajno djeluju na području socijalne politike.

U 2003. u Proračunu Grada Zagreba potrošeno je 20.944.000,00 kuna:

- 1.) za programe promicanja zdravlja i prevencije bolesti - osam milijuna kuna; sufinanciran je 85 projekt ili program;
- 2.) za programe i projekte socijalnog značenja četiri milijuna kn sufinanciran je 51 projekt/program ;
- 3.) za programe i projekte prevencije - šest milijuna kuna sufinancirano je 217 projekata;
- 4.) za programe socijalnog značenja za branitelje Domovinskog rata sa 2.464 milijuna. kn sufinanciran je 168 program ili projekt.

U gradu Zagrebu djeluje 20 domova za djecu i 25 domova za odrasle i nemoćne osobe te jedan centar za socijalnu skrb koji funkcionira preko 11 područnih ureda.

U prve dvije tablice prikazane su socijalne intervencije centara za socijalnu skrb u Hrvatskoj i Zagrebu. U Hrvatskoj je 2,7% stanovnika korisnika pomoći za uzdržavanje. Riječ je o udjelu mnogo nižem od udjela siromašnih osoba prema podacima za 2003. godinu. Tada je, prema Eurostatovoj metodologiji (linija siromaštva kao 60% medijana nacionalnog dohotka) bilo 16,9% (novčani dohodak + dohodak u naturi) ili 18,9% siromašnih (samo novčani dohodak) (Šućur, 2004.:444). To još jednom podvlači pitanja primjerenosti utvrđene linije pomoći za uzdržavanje, odnosno njene funkcije u hrvatskom sustavu socijalne skrbi. Korisnika pomoći za uzdržavanje u Zagrebu ima 1,5%, , što je vjerojatno posljedica boljšeg gospodarskog položaja Zagreba i niže stope nezaposlenosti. No, prethodno postavljena primjedba o adekvatnosti pomoći za uzdržavanje odnosi se i na grad Zagreb jer se može ustvrditi da u gradu, neovisno o tome što nema pouzdanih podataka, ima više siromašnih osoba. Zanimljive uvide pružaju i podaci o različitom broju primatelja pomoći za uzdržavanje prema pojedinim

uredima Centra. Daljnje analize trebaju pokazati je li dvostruko veći broj korisnika na području Dubrave (3,4%) ili Pešćenice (3,6%) posljedica strukture stanovništva ili nekih drugih razloga povezanih s radom djelatnika područnih ureda?

Iz perspektive gradskog socijalnog programa, zanimljiv je broj korisnika socijalne skrbi koji se financira iz gradskog proračuna. Popis socijalnih intervencija Grada Zagreba vrlo je opsežan. Ovdje osobito treba izdvojiti pomoći umirovljenicima, korisnike pučke kuhinje i pomoć za obitelji s troje i više djece. No, trebat će napraviti analizu troškova iz perspektive potreba pojedinih skupina. Primjerice, subvencija ZET-u čini velik dio socijalnih troškova, a tom se subvencijom (besplatni prijevoz starijih osoba) koriste sve osobe pojedine grupe, neovisno o njihovoj socijalnoj situaciji. Slično je i s kupnjom udžbenika za učenike osnovnih škola. Osim toga, podaci pokazuju da Grad Zagreb dodatno pomaže osobe već uključene u sustav socijalne zaštite. Pri tome dio osoba ostaje potpuno nepokriven kako državnim sustavom, tako i gradskim socijalnim intervencijama. O tome govori i razlika između broja primatelja pomoći za uzdržavanje i broja siromašnih osoba.

ZAKLJUČAK

Ovu smo socijalnu sliku grada Zagreba uvodno nazvali “skicom“. Ona to zaista i jest. Riječ je o prvom pokušaju sustavnog ispitivanja socijalne slike grada Zagreba. Nju, stoga, treba dalje kontinuirano izrađivati i dopunjavati. Njena daljnja razrada treba ići u nekoliko smjerova.

Prvo, potrebno je nastojati doći do nekih podataka do kojih nismo uspjeli doći za recentne godine, odnosno koji se ne prikupljaju za grad Zagreb. Riječ je o podacima kao što su: stopa rasta industrijske proizvodnje, BDP prema indeksu kupovne moći, prosječna dob prilikom prvog sklapanja braka i rođenja prvog djeteta, postotak djece koji ne završavaju srednjoškolsko obrazovanje, stopa zaposlenosti, struktura raspoloživog dohotka kućanstva, opremljenost kućanstva trajnim dobrima, itd. U metodološkom dodatku objavljena je cijela lista indikatora kojom smo započeli rad na ovoj socijalnoj slici, a koja može poslužiti kao dobra usporedba prikupljenih i potrebnih podataka te kao metodološki naputak za buduće socijalne slike grada Zagreba, ali i drugih hrvatskih gradova i regija.

Drugo, svake bi godine u gradu Zagrebu trebalo provesti anketu o socijalnoj situaciji. Anketom bi se dobili dodatni važni podaci kojih nema iz drugih izvora te bi se saznali stavovi građana o njihovim specifičnim potrebama, pogledu na socijalne intervencije, načinu života i životnim orijentacijama i sl. Primjerice, jedan od ključnih indikatora u borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti za EU je podatak o

samoprocjeni zdravstvenog stanja građana, a koji se može saznati samo sustavnim istraživanjem.

Treće, ova je socijalna slika identificirala niz otvorenih pitanja i potrebu daljnjih analiza. To se posebno odnosi na procjenu učinkovitosti socijalnih intervencija Grada Zagreba koji svojim iznosom i obuhvatom daleko nadmašuju druga hrvatska područja (osim, možda, još neke druge razvijene hrvatske gradove s razvijenim socijalnim programom kao što su, primjerice, Split, Rijeka ili Varaždin). Svi raspoloživi podaci pokazuju da je možda stanovništvo obuhvaćeno socijalnom zaštitom dostatno zaštićeno (možda čak i toliko da im se ne isplati zaposliti se), dok drugi dio socijalno ugroženih ostaje potpuno neobuhvaćeno kako državnim tako i gradskim socijalnim intervencijama. Ta bi analiza, dakle, trebala smjerati analizi uspješnosti sadašnjih socijalno zaštitnih intervencija, kako onih propisanih na nacionalnoj razini, tako i onih koji se donose na gradskoj razini.

Četvrto, uz opću socijalnu sliku povremeno bi trebalo provoditi preciznije analize pojedinih društvenih skupina ili skupina korisnika socijalne skrbi. Svaka je skupina specifična pa su i njene potrebe specifične. To se, primjerice, odnosi na djecu, Rome, samohrane roditelje, invalide Domovinskog rata, stambeno nezbrinute, itd. Premda Grad razvija posebne programe za posebne skupine, te programe treba dodatno analizirati i osmišljavati u okviru cjelokupne socijalne slike Grada Zagreba.

REFERENCE I IZVORI:

- Bežovan, G., Zrinščak, S. (2001.) Mogućnosti decentralizacije u socijalnoj politici i nove uloge lokalnih vlasti, *Revija za socijalnu politiku* 8(3-4):239-258.
- Council of Europe (2004.) *Methodological Guide to the development of social cohesion indicators. General introduction and first part.* Neobjavljeni interni materijal
- Ferrera, M. et al. (2002.) Open coordination against poverty: the new EU 'social inclusion process', *Journal of European Social Policy* 12(3):227-239.
- Hrvatski zdravstveno-statistički ljetopis za 2003. godinu* (2004.) Zagreb: Hrvatski zavod za javno zdravstvo
- Izvešća Gradskog ureda za zdravstvo, rad i socijalnu skrb, različite godine
- Izvešća Gradskog ureda za obrazovanje i šport, različite godine
- Izvešća Gradskog ureda za financije, različite godine
- Statistički ljetopis grada Zagreba 2003.* (2003.) Zagreb: Gradski zavod za planiranje razvoja grada i zaštitu okoliša – Odjel za statistiku
- Statistički ljetopis grada Zagreba 2004.* (2004.) Zagreb: Gradski zavod za planiranje razvoja grada i zaštitu okoliša – Odjel za statistiku
- Statistički ljetopis Republike Hrvatske 2003.* (2003.) Zagreb: Državni zavod za statistiku.
- Šućur, Z. (2004.) Siromaštvo i nejednakosti u Hrvatskoj od 2001. do 2003., *Revija za socijalnu politiku* 11(3-4):443-450.
- Wertheimer-Baletić, A. (1999.) *Stanovništvo i razvoj.* Zagreb: MATE

SOCIJALNI INDIKATORI

Ekonomski podaci

BDP - bruto
BDP – godišnji rast
BDP – per capita (realno i u PPP)
Struktura gradskog proračuna
Struktura izdvajanja za socijalne programe i socijalna davanja

Stanovništvo

Ukupan broj
Dobna struktura
Spolna struktura
Obrazovna struktura stanovništva i pismenost
Indeks ovisnosti stanovništva
Prirodni priraštaj
Natalitet
Migracije

Kućanstva i obitelji

Broj kućanstava i obitelji
Prosječan broj osoba po kućanstvu i obitelji
Tip obitelji (npr.: jedan odrasli sa zavisnim djetetom, sa dvoje zavisne djece, odrasli bez djece...)
Totalna stopa fertiliteta
Udio djece rođene izvan braka
Udio djece iz razvedenih brakova
Prekidi trudnoće
Stopa nupcijaliteta
Stopa divorcijaliteta

Totalna stopa prvog sklapanja braka žena do 50 godina

Prosječna dob prigodom prvog sklapanja braka

Prosječna dob majke prigodom prvog rođenja djeteta

Udio konsenzualnih zajednica

Broj posvojenja

Odgoj i obrazovanje

Broj javnih i privatnih jaslica, vrtića i škola

Postotak djece u javnim i privatnim jaslicama i vrtićima

Udio neupisane djece u javnofinanciranim jaslicama i vrtićima

Udio djece obuhvaćene produženim boravkom u školi

Postotak upisanih učenika koji ne završavaju srednjoškolsko obrazovanje

Struktura upisanih i diplomiranih studenata

Zapošljavanje i nezaposlenost

Stopa zaposlenosti, 15-64, ukupno, prema dobi, spolu

Zaposlene osobe po sektorima zaposlenosti

Postotak samozaposlenih osoba

Postotak zaposlenih na određene vrijeme

Postotak zaposlenih sa djelomičnim radnim vremenom

Stopa nezaposlenosti

Stopa nezaposlenosti mladih (20-24 i 25-29 godina)

Stopa nezaposlenosti starijih od 50 godina

Stopa dugotrajne nezaposlenosti (1-2 godine)

Stopa vrlo duge nezaposlenosti (više od 2 godine) Udio korisnika naknada za nezaposlene

Siromaštvo, nejednakosti i socijalna

isključenost

Stopa siromaštva

Jaz siromaštva

Profil siromašnih i rizične skupine

Struktura dohotka

Raspodjela dohotka prema kvintilima

Ginijev koeficijent dohodovnih nejednakosti

Osobe koje žive u kućanstvima u kojima nitko ne radi

Potrošnja i stambeni standard

Struktura potrošnje kućanstva

Prosječan broj soba po osobi

Prosječna površina stana u m²

Prosječno m² stana po stanovniku

Prosječan broj članova kućanstva u stanu

Udio najamprimaca sa zaštićenom najamninom

Udio najamprimaca sa slobodno ugovorenim najamninom

Koeficijent priuštivosti (prosječan osobni dohodak/prosječna cijena stana u novogradnji)

Broj beskućnika

Potražnja za socijalnim stanovima

Prenaseljenost stambenog fonda

Stambeni standard (zahod, kupaonica, kuhinja, struja, voda, kanalizacija, centralno grijanje)

Postotak kućanstava s trajnim proizvodima (kolor TV, video, osobni automobil, mobilni telefon, osobni kompjutor...)

Zdravlje

Stopa mortaliteta

Stopa mortaliteta dojenčadi

Očekivano trajanje života u času rođenja

Očekivano trajanje života u dobrom zdravlju

Standardizirane stope smrtnosti prema različitim tipovima bolesti

Nesreće na radu prema tipu aktivnosti

Broj poginulih u prometnim nesrećama

Ovisnici o alkoholu i opojnim drogama

Socijalna zaštita

Broj i struktura umirovljenika

Omjer osiguranika i umirovljenika

Korisnici u sustavu socijalne skrbi

Udio stanovništva prema vrstama pomoći socijalne skrbi

Korisnici dodatnih socijalnih prava prema gradskoj odluci

Korisnici pomoći za podmirivanje troškova stanovanja

Korisnici pomoći za troškove ogrjeva

Žrtve nasilja u obitelji

Trgovanje ljudima

Ustanove socijalne skrbi prema tipu, vlasništvu i korisnicima

Organizacije civilnog društva prema aktivnosti i programima